

Sauli Takala

KERTOMUS KANSAINVÄLISEN KASVATUSKONFERENSSIN 36. ISTUNNOSTA
GENEVESSÄ 30.8.-8.9.1977

Ulkoasiainministeriön määrääminä edustajina osallistuiivat pääjohtaja Erkki Aho, kulttuurisihteeri Aira Kalela, ylitarkastaja Anette Liljeström ja tutkija Sauli Takala UNESCO'n IBE'n toimesta järjestettyyn Kansainvälisen kasvatuskonferenssin 36. istuntoon 30.8.-8.9.1977 Genevessä.

Kasvatuskonferenssin istunto oli osanottajamäärältään laajin tähän saakka järjestettyistä, sen työhön osallistui:

- 104 jäsenvaltion edustajat
- 3 ei jäsenenä olevan valtion edustajat
- kahden OAUN tunnustaman vapautusliikkeen PLO:n ja LAS:n edustajat
- seitsemän YK-järjestelmään kuuluvan hallitustenvälisen järjestön edustajat
- viiden muun hallitustenvälisen järjestön edustajat
- 27 kansainvälisen kansalaisjärjestön edustajat

yhteensä 364 valtuutettua (joista 35 ministeriä tai varaministeriä) ja 68 tarkkailijaa.

Konferenssin yleisistuntojen puheenjohtajaksi valittiin Intian opetusministeri P Chandra Chunder ja raportööriksi A Tragre Senegalista sekä varapuheenjohtajiksi D Mossenson Australiasta, M Figueroa Kuubasta, T Kaifu Japanista, A S Almajali Jordaniasta, M Bouamoud Marokosta, C A E Longe Nigeriasta, F Chacon Venezuelasta ja V M Korotov SNTL:sta.

Yleisistuntojen lisäksi kokous jakaantui kahteen alakomissioon. A-komission puheenjohtajaksi valittiin M Ngoagouni Keski-Afrikan kuningaskunnasta ja raportööriksi J Tena-Artigas Espanjasta, B-komission puheenjohtajaksi Ch Hummel Sveitsistä ja raportööriksi A Serradj Algeriasta.

Konferenssin yleiskeskustelu: "Koulutuspolitiikan nykyiset tavoitteet; kehityksen ja kasvatuksen vuorovaikutus"

Unescon pääjohtaja Amadou-Mahtar M'Bow tervehti konferenssia ja tarkasteli puheenvuorossaan koulutuksen ja kehityksen välistä vuorovaikutusta, mikä teema oli valittu myös konferenssin yleisteemaksi ja yleisistuntojen teemaksi. Useimmat yleisistunnon puheenvuorojen käyttäjistä rajoittuivat tarkastelemaan maansa koulutuspoliittisia tavoitteita ja viimeaikaista kehitystä.

Yleiskeskustelussa tarkasteltiin kuitenkin myös pääjohtajan tavoin koulujärjestelmien kehittämisen ja kansallisen ja kansainvälisen kehityksen kannalta keskeisiä tekijöitä ja niiden välisiä suhteita, tällaisia olivat

- uuden kehityskäsitteen analysointi
- kehitysmaiden omaehtoisen kehityksen tarkastelu
- kansalaisten sivistyksellisten perustarpeiden tyydyttäminen ja edellä mainittujen keskinäinen vuorovaikutus

Kehityskäsitteen sisällön tarkastelussa kiinnitettiin huomiota siihen, että kehityksellä ei voida ymmärtää ainoastaan taloudellista kasvua, vaan että se sisältää kaikki inhimillisen ja yhteiskunnallisen toiminnan tekijät. Samoin kiinnitettiin huomiota kansainvälisen kehityksen sisäisiin vuorovaikutussuhteisiin, millä ymmärrettiin ns. kehitysmaiden ja kehittyneiden maiden kehityksen välistä riippuvuussuhdetta. Samoin korostettiin, että uusi kehityskäsite sisältää kehityksen epätasa-arvoisuuden poistamisen kansojen välisellä tasolla ja kansalaisten tasolla. Samoin korostettiin keskustelussa, että kehityksen tuli tapahtua omaehtoisesti (endogenous development) kunkin maan paikallisista ja kansallisista olosuhteista käsin. Koululaitoksen kehittämisen ja kansallisen kehityksen nähtiin olevan keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa: koululaitoksen kehittäminen tukee kansallista kehitystyötä, jonka eteneminen puolestaan tarjoaa mahdollisuudet koululaitoksen kehittämiseksi. Koululaitoksen kehittämisen tavoitteeksi asetettiin sivistyksellisten perustarpeiden tyydyttäminen.

Kasvatuskonferenssin kuten muidenkin suurten kansainvälisten konferenssien yleiskeskustelujen vaikeutena on se, että keskustelussa ei saada aikaan mielipiteiden vaihtoa. Yleiskeskustelu oli kuitenkin mielenkiintoinen siksi, että se tarjosi keskitetysti tietoa maailman koulujärjestelmän kehityksestä kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana, keskustelua täydensivät konferenssin aikana jaetut maakohtaiset raportit.

Poliittisluontoiset kysymykset

Kun yleiskeskustelun tarkoituksena oli tarkastella koululaitoksen ja kehityksen välisiä suhteita oli koko yleiskeskustelu "tavallaan luonteeltaan poliittista" koska siinä heijastui jäsenvaltioiden erilaisista taloudellisista ja poliittisista järjestelmistä lähtevä kehityksen ja kehitysmallien tulkinta. Kansainvälispoliittisia kiistakysymyksiä ei huomattavammin tuotu keskustelussa esille. Kuitenkin kaikki puheenvuoroja käyttäneet Arabi-valtioiden edustajat käsittelivät opetustilannetta Israelin miehittämällä alueilla ja Eteläisessä Afrikassa. Israelin valtuuskunta ei osallistunut konferenssiin. Puheenvuorojen sävy oli kuitenkin suhteellisen maltillinen. Konferenssin päättäjäsistunnossa sosialististen maiden puolesta puheenvuoron käyttänyt Tsekkoslovakian valtuuskunnan johtaja tuomitsi Yhdysvaltojen toiminnan neutronipommin kehittämiseksi.

A-KOMISSIO: KOULULAITOKSEN VIIMEAIKAINEN KEHITYS

A-komissiossa keskittyi työ seuraavien kolmen teeman ympärille 1. Koulutuksen uudistukset ja niiden arviointi: (tekeillä olevien ja toteutettujen uudistusten selvitys ja analyysi; uudistusten vaikutus sosiotaloudelliseen kehitykseen; kehityksen arviointimenetelmät eri maissa), 2. Koululaitosten ja ympäröivän yhteiskunnan välinen vuorovaikutus: (hallinnolliset keinot edistää vuorovaikutusta; sisältö ja metodologia; osallistuminen, ei-koulumuotoisen kasvatuksen merkitys), 3. Kansallisen kasvatuksen kansainväliset ulottuvuudet: (kansainvälisyyskasvatuksen ja rauhankasvatuksen asema kansallisessa koulutuspolitiikassa ja koulun käytännön työssä).

Koulu-uudistusten arviointi

Tämän alateeman käsittely liittyi pääosiltaan kokouksen alussa käytyyn yleiskeskusteluun. Useiden valtuuskuntien puheenvuorot sisälsivät perustietoja oman maan koululaitoksesta ja sen kehittämistä. Varsin suuri yksimielisyys vallitsi siitä, että koulutuksen uudistaminen ja kehittäminen on jatkuvaa toimintaa ja että kokeilu- ja arviointitoiminnan kehittäminen on oleellinen edellytys uudistustyön onnistumiselle. Keskustelussa korostettiin myös, että uudistusten arvioinnin on kohdistuttava koulutusjärjestelmän kaikkiin osa-alueisiin. Puheenvuoroissa korostettiin arviointimenetelmien jatkuvan kehittämisen merkitystä ja toivottiin Unescon sihteeristön edistävän tätä kehittämistoimintaa IBE:n ja IIBE:n kautta ja julkaisevan siitä tietoja kansainvälistä ajatustenvaihtoa varten.

Koululaitoksen ja ympäröivän yhteiskunnan välinen vuorovaikutus

Puheenvuoroissa keskityttiin ensinnäkin tarkastelemaan käsitettä yhteiskunta. Korostettiin sitä, että koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutus voi ja sen tulee tapahtua eri tasoilla, paikallisella tasolla, alueellisella tasolla, kansallisella tasolla ja kansainvälisellä tasolla. Erittäin tärkeänä pidettiin vuorovaikutusta paikallisella tasolla, mikä puolestaan edellyttää toiminnan ja päätösvallan riittävää hajautusta keskushallinnosta paikalliselle tasolle. Päätösvallan hajauttaminen on eräs keskeinen edellytys kansalaisten ja koulutettavien osallistumiselle koulutuksen suunnitteluun ja päätöksentekoon.

Useissa puheenvuoroissa, mm. Suomen puheenvuorossa (liite), tarkasteltiin, miten voidaan koulutuspoliittisessa päätöksenteossa ja uudistusten toteuttamisessa turvata riittävä kansallinen yhtenäisyys ja samalla luoda edellytyksiä paikallisen tason osallistumiselle ja luovalle toiminnalle.

Kansainvälisyyskasvatuksen asema kansallisessa koulutuksessa

Tämä aihe oli valittu kokouksen ohjelmaan, jotta saataisiin tietoa siitä, millä tavalla eri maissa on ryhdytty toteuttamaan Unescon kansainvälisyyskasvatusta koskevaa suositusta vuodelta 1974. Suomen valtuuskunnalta oli asiasta pyydetty alustuspuheenvuoro, joka oheistetaan (liite). Puheenvuoroissa, mm. Suomen, korostettiin voimakkaasti koulutuspoliittisten tavoitteiden ja jopa yhteiskuntapoliittisten tavoitteiden tarkistamista edellä mainitun suosituksen tavoitteiden suuntaan. Toisissa puheenvuoroissa keskityttiin ensisijaisesti kuvaamaan niitä keinoja, joita on käytetty kansainvälisyyskasvatusta koskevan suosituksen toteuttamisessa.

Käyty keskustelu osoitti, että kasvatuksen kansainvälistyminen johtaa kansallisen kasvatustoiminnan arviointiin ja kunkin maan oman kehityksen kriittiseen analysointiin. Tämä analyysi tuottaa erilaisia ratkaisumalleja riippuen maan yhteiskuntajärjestelmästä ja poliittis-taloudellisen kehityksen vaiheista. Erilaisien ratkaisuvaihtoehtojen ja kehitysmallien ei tarvitse kuitenkaan kansainvälisessä yhteistyössä johtaa konflikteihin vaan yhteistyön lisääntyminen ja yleisen poliittisen ilmaston lientyminen luo edellytyksiä yhteisten ratkaisuvaihtoehtojen ja toimintaperiaatteiden löytämiselle. Siitä on eräänä osoituksena Uutta kansainvälistä taloudellista järjestystä koskevien periaatteiden hyväksyminen.

Vaikka kansainvälisyyskasvatusta koskevan suosituksen toteutumisen kannalta onkin olennaista, että se johtaa koulutuspoliittisten tavoitteiden tarkistamiseen on jatkuvasti kiinnitettävä huomiota myöskin opetusmenetelmien, oppimateriaalien ja opettajan-koulutuksen kehittämiseen. Tässä työssä on tarpeen kehittää niin multilateraalista, alueellista kuin bilateraalistakin valtioiden välistä yhteistyötä. Kokouksen sihteeri-
tön suhtauduttua torjuvasti Ranskan aloitteeseen asettaa kokouksen aikana työskentelevä työryhmä selvittämään konkreettisia toimintavaihtoehtoja kansainvälisyyskasvatusta koskevan suosituksen toteuttamiseksi hyväksyttiin Suomen valtuuskunnan esityksestä A-komission loppuraporttiin toivomus, että Unesco asettaisi erityisen työryhmän suunnittelemaan seuraavaan kaksivuotisohjelmaan sisältyvää toimintaa. Tämän työryhmän tehtävänä olisi ensinnäkin selvittää, millä tavalla eri maissa tällä hetkellä toteutetaan kansainvälisyyskasvatusta koskevaa suositusta, toiseksi työryhmän tulisi valmistella ehdotus toiminnan aktivoimisesta ja kolmanneksi selvittää miten Unesco voisi tukea jäsenmaiden toimintaa kansainvälisyyskasvatuksen suosituksen toteuttamisessa.

B-KOMISSIO: KOULUJÄRJESTELMIEN KEHITTÄMISESTÄ AIHEUTUVAT INFORMAATIO-ONGELMAT KANSALLISELLA JA KANSAINVÄLISELLÄ TASOLLA

B-komission varsinaiset keskustelut käsittelivät seuraavia aiheita:

1. kasvatusalan kansallinen informaatiopolitiikka
2. kasvatusalan kansallisten informaatiopalvelujen organisaatio
3. alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö informaation vaihdon alalla
4. informaation käyttäjäryhmät ja niiden tarpeet
5. kasvatusalan informaatiohenkilöstön koulutus

Komissiossa käsiteltiin myös sen toimialaan liittynyt suositusluonnos.

Suosituksen valmistelun käsittelyn helpottamiseksi komissio valitsi valmistelutyöryhmän, joka koostui Argentiinan, Beninin, Jordanian, Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen edustajista.

Kasvatusalan kansallinen informaatiopolitiikka

Keskustelussa todettiin, että tulisi ottaa huomioon erilaiset informaation käyttäjäryhmät ja niiden tarpeet, koska nämä ovat keskeisiä edellytyksiä järkevälle informaatiopolitiikalle. Tehokas informaatiojärjestelmä nähtiin tärkeäksi, koska se mahdollistaa koulutuksen paremman integroinnin maan taloudelliseen ja sosiaaliseen tilanteeseen. Erityisesti kehitysmaiden edustajat toivat voimakkaasti esille, että kasvatusalan informaatiojärjestelmän tulee auttaa kasvatusta ja koulutusta palvelemaan myös yleistä ja sosiaalista kehitystä.

Kasvatusalan informaatiota ei tule pitää itsetarkoituksena vaan se on keino, jonka tulisi

- antaa päätöksentekijöille ja viranomaisille tietoa, jota tarvitaan oikeiden päätösten tekemiseen oikeaan aikaan
- helpottaa tieteellistä tutkimustoimintaa ja kehittämistyötä ja turvata niiden tulosten julkaiseminen ja tiedonvälitys
- parantaa opetuksen laatua antamalla opettajille ja oppilaille/oppiskelijoille heidän työssään tarvitsemaa tietoa
- helpottaa koulutuksen eri osajärjestelmien yhdistämistä ja koordinoimista elinikäisen koulutuksen puitteissa
- auttaa tuomaan koulujärjestelmää lähemmäksi kansallisen toiminnan muita sektoreita ja erityisesti parantaa työvoimatarpeen ja koulutusjärjestelmän välistä yhteyttä
- edistää dialogia, keskustelua ja osallistumista päätöksentekoprosessissa.

Kasvatusalan kansallisen informaatiopolitiikan tulisi myös tehdä mahdolliseksi koordinoida alan toiminnot ja käyttää tehokkaasti hyväksi olemassa olevia resursseja. Tämä vaatimus perustuu pyrkimykseen välttää

päällekkäistä työtä samalla kun taataan tehokas toiminta keskittämällä voimavarat valituille painopistealueille.

Vaikka yleisesti katsottiin informaation olevan osa tieteellistä toimintaa, esitettiin myös kansallisen kasvatusalan informaatiopolitiikan luomisen voivan olla vaikeata erityisesti liittovaltiomaissa ja maissa joissa yleensä vallitsee pitkälle viety desentralisointitraditio. Eräät kehitysmaat toivat myös esille käsityksen, jonka mukaan informaatiopolitiikan aikaansaaminen ei ole erityisen ajankohtainen kysymys ottaen huomioon niiden tämänhetkisen kehitysvaiheen.

Kasvatusalan kansallisten informaatiopalvelujen organisaatio

Yleisesti katsottiin, että kasvatusalan informaation organisaatio luonnollisesti heijastaa ja suurelta osalta riippuu kunkin maan harjoittamasta informaatiopolitiikasta. Täten informaatiopalveluyksiköjä on usein perustettu eri aloja varten ilman kansallisen tason koordinaatiota maissa, joissa ei ole yhtenäistä, kaikkea informaatiota käsittävää informaatiopolitiikkaa. Toisaalta esim. sosialistisissa maissa, joissa kasvatusalan informaatio on osa kansallista tieteellistä ja teknistä informaatiojärjestelmää, on kokonaisvaltainen ja koordinoitu informaatiopalveluyksiköiden verkosto. Eräissä maissa on asetettu useita erityisalojen informaatiokeskuksia, jotka huolehtivat tietystä alueesta ja tiettyjen tiedontarvitsijaryhmien informaationtarpeista.

Informaation käyttäjäryhmät ja niiden tarpeet

Useimmat delegaatiot korostivat tarvetta identifioida tarkasti käyttäjien todelliset tarpeet. Tämä on välttämätöntä toisaalta toiminnan tehokkuuden kannalta (oikeaa tietoa on välitettävä oikealle henkilölle oikeaan aikaan) että toiminnan taloudellisuuden vuoksi (tietoa on joiltakin aloilta saatavissa suunnattomat määrät mutta vain osa siitä on relevanttia tietyille käyttäjäryhmälle). Tästä syystä tarkat selvitykset ovat välttämättömiä, jotta voidaan saada luotettavasti selville tiedonkäyttäjien todelliset tarpeet.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin, ettei kasvatusalan tieto koske vain alan spesialisteja, vaan myös vanhemmat, oppilaat, opiskelijat jne. ovat oikeutettuja saamaan tietoa. Käyttäjien kuuleminen on välttämätöntä informaatiotarpeiden selvillesaamiseksi. Ei ole myöskään tarkoituksenmukaista tehdä tiukkaa ja yksipuolista luokittelua tiedon käyttäjiin ja tiedon tuottajiin, vaan kasvatusalan tiedon käyttäjät, esimerkiksi opettajat, voivat ja heidän tulisikin toimia myös tiedon tuottajina.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin, että on välttämätöntä noudattaa tiukasti ehdotonta totuudellisuutta kasvatusalan tiedonvälityksessä. Informaation tulee olla avointa, objektiivista, ja sen tulee olla rajoituksetta kaikkien saatavilla.

Kasvatusalan informaatiohenkilökunnan koulutus

Muutamit delegaatiot korostivat, että olisi priorisoitava kasvatusalan informaatiohenkilöstön koulutusta, koska monissa maissa tehokkaan kansallisen kasvatusalan informaatioverkoston luomisen tai parantamisen suurin este on pätevän henkilökunnan puute. Korostettiin, että informaatioilla tulisi olla vankka kasvatusalan ongelmien tuntemus alan ammattipätevyyden lisäksi, koska kasvatusalan informaatiota ei voi pitää erillisenä kasvatuksen ja koulutuksen yleisistä ongelmista.

Erityisesti kolmannen maailman edustajat toivoivat IBE:ltä apua alueellisten koulutusseminaarien ja myös muunlaisen koulutuksen järjestämisessä. Ehdotettiin, että Unesco voisi lisätä informaattikkojen käyttöön tarkoitettuja stipendejä ja järjestää tiiviitä koulutusjaksoja kehitysmaiden tarpeita varten. Jotkut delegaatiot huomauttivat kuitenkin, että tulisi varoa kouluttamasta ulkomailla pitkälle erikoistuneita spesialisteja, jotka saattavat helposti etääntyä maan todellisesta tilanteesta. Tulisi pikemminkin kouluttaa henkilöitä, jotka ovat elimellinen osa sitä ympäristöä, jossa he elävät ja tekevät työtä.

Alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö informaation vaihdon alalla

Useat maat toivat esille miten tärkeänä ne pitävät alueellista ja kansainvälistä yhteistoimintaa ja vaihtoa kasvatusalan informaatiotoiminnassa. Erityisesti korostettiin alueellisen yhteistoiminnan merkitystä. Suomen puheenvuorossa tuotiin esille pohjoismaiden yhteistoimintaa informaation alalla. Esimerkkinä tästä yhteistoiminnallisesta kehittämistyöstä mainittiin myös mm. Euroopan kulttuuriyhteistyön neuvoston (CCC) kehittämä EUDISED-järjestelmä.

Vaikka yleisesti katsottiin alueellisista verkostoista koostuvan maailmanlaajuisen informaatiojärjestelmän olevan kaikkien hyväksymä ja järkevänä pidettävä toimintalinja, kansainvälinen järjestelmä edellyttää jäsenmailta poliittista tahtoa antaa oma panoksensa verkoston luomiseen ja sen ylläpitämiseen. Valmiutta tähän tuntuu yleisesti olevan, ja tässä yhteydessä tuotiin esille Euroopan turvallisuus- ja yhteistyökonferenssin loppuasiakirjan merkitys myös kasvatukselle ja informaationvälitykselle.

Kansainvälinen informaatiojärjestelmä edellyttää kansallisia ja alueellisia järjestelmiä, jotka ovat rakenteeltaan asianmukaiset ja tehokkaat. Tämä aiheuttaa kuitenkin väline- ja henkilökuntakustannuksia. Useat kehitysmaiden edustajat toivoivat UNESCO:n ja IBE:n ryhtyvän tehokkaiisiin toimenpiteisiin niiden kansallisen valmiuden parantamiseksi. Unesco ja IBE:tä pidettiin luonnollisena instituutiona kansainvälisen kasvatusalan tiedonvälitysjärjestelmän luomispyrkimysten koordinoimisessa. Eräs tulevan järjestelmän päätavoitteita tulisi olla vähentää nykyistä informaatiovirran epäsuhdaa ja täten osaltaan tukea uuden taloudellisen ja sosiaalisen maailmanjärjestyksen luomista, missä vaihto olisi tasasuhteisempaa ja nykyistä enemmän määrin molemminpuolisesti edullista.

Joissakin puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota miehitettyjen arabialueiden koulutus- ja informaatiotilanteeseen. Tiedonsaannin ja -välityksen kouluissa ilmoitettiin vaikeutuneen viimeaikaisten toimenpiteiden vuoksi.

Huolimatta keskusteluissa mainituista vaikeuksista ja ongelmista katsottiin yleisesti, että alueellisen ja kansainvälisen kasvatusalan informaatioverkoston luomisen tulisi olla entistä tärkeämpi osa alueellista ja kansainvälistä yhteistoimintaa ja edistää kansojen välistä ymmärtämystä, joka perustuu eri kulttuurien parempaan tuntemukseen.

Kasvatusalan informaatiotoimintaa koskevan suosituksen pääkohdat

Suosituksen johdannossa todetaan, että kasvatusalan informaatio tulee käsitellä hyvin laajasti ja sen kohderyhmiä ovat kaikki koulutusprosessiin tavalla tai toisella osallistuvat henkilöt ja ryhmät. Maailmanlaajuinen kasvatusalan informaatioverkosto, joka perustuu koordinoituihin alueellisiin ja kansallisiin järjestelmiin, todettiin sekä toivottavaksi että mahdolliseksi toteuttaa. Tämä auttaa jäsenmaita kehittämään koulutusjärjestelmiään ajankohtaisen ja kattavan tiedon avulla. Lisäksi se on omiaan parantamaan kansainvälistä ymmärtämystä kasvattajien keskuudessa ja täten palvelee osaltaan kansojen välisen rauhan asiaa.

Kasvatusalan informaatiojärjestelmien ja -palvelujen kehittämisessä tulisi noudattaa seuraavia periaatteita:

1. Informaation merkityksen tiedostaminen päätöksentekoprosessin osana: päätöksenteossa, uudistusten suunnittelussa, prioriteettien määrittämisessä ja toteuttamisessa, koulujärjestelmien ja opettamisen kehittämisessä on tärkeitä olla tietoinen niissä tarvittavasta informaatiosta, joka saattaa myös antaa opastusta uudistusten toteuttamisessa, ja huolehtia siitä että informaatiojärjestelmä pystyy kyseisen tiedon välittämään. Ylläolevasta periaatteesta seuraa, että käyttäjillä tulisi kaikilla tasoilla olla oikeus saada käyttöönsä kyseinen tieto, niin että he pystyvät paremmin käyttämään hyväksi olemassa olevia järjestelmiä ja voivat osallistua niiden kehittämiseen.
2. Yhteistoimintaan perustuva verkosto: suunniteltaessa ja kehitettäessä informaatiojärjestelmää yhtenä tavoitteena tulee olla käytettävissä olevien resurssien yhteinen hyödyntäminen luomalla verkosto, joka koostuu kasvatusalan informaation parissa toimivista keskuksista ja laitoksista.
3. Standardisointi: taloudellisuuden ja systeemien osien yhteensovittavuuden nimissä olisi kasvatusalan informaatio-ohjelmissa käytettävä mahdollisimman suuressa määrin standardisoituja menetelmiä, mm. International Standard Classification of Education (ISCED) tilastoinnissa, ISO:n standardit, kansainvälisesti standardisoidut terminologiat kuten IBE ja EUDISED thesaurus, sekä UNISIST-ohjelman puitteissa tuotetut erilaiset käsikirjat ja oppaat.
4. Alan ammatillinen kehittäminen: tärkeytensä vuoksi kasvatusalan informaatiotoimintaa tulisi pitää ammatillisena erikoistumisena informatiikan ja kirjastotieteen laajemmassa kentässä ja alalla työskentelevien henkilöiden tulee saada asiaankuuluva koulutus ja ammatillinen arvostus.
5. Kansainvälinen yhteistoiminta: kasvatusalan kansallisen informaatiotoiminnan kehittämisessä tulisi ottaa huomioon, että on hyvin toivottavaa huolehtia siitä, että kansalliset toiminnot liittyvät saumattomasti alueellisiin ja kansainvälisiin verkostoihin ja ohjelmiin. Täten varmistetaan se, että jäsenmaat voivat osallistua täysipainoisesti kasvatusalan kokemuksen ja tiedon vaihtoon.

Kansallisella tasolla suoritettavat käytännön toimenpiteet

Kussakin maassa tulisi laatia selväpiirteinen periaateohjelma siitä, miten kasvatusalan informaatio tulisi suhteuttaa olemassa olevaan informaatiojärjestelmään ja koulujärjestelmiin. On luotava pohja alan informaatiotoiminnalle ja määriteltävä eri instituutioiden vastuu ja tehtävät, määriteltävä prioriteetit, varattava riittävät resurssit ja huolehdittava toiminnan koordinoinnista, jotta välttytään informaatioaukoilta ja päällekkäiseltä työltä.

Informaatiopalvelujen ohjelmien tulee olla mahdollisimman kattavia sisällöltään ja palveltava kaikkia kasvatuksen ja koulutuksen parissa työskenteleviä ryhmiä. Informaatiovirran ei tule olla yksisuuntaista vertikaalista kommunikaatiota "ylhäältä alas" vaan molemminpuolista. Myös horisontaalinen kommunikaatio koulutukseen osallistuvien eri instituutioiden, ryhmien ja yksilöiden välillä on välttämätöntä.

Edellä esitetty vaatimus merkitsee, että kasvatusalan informaatiohenkilökunnan asema ja koulutus on saatettava ajan tasalle. Informaatiohenkilökunta voi olla perehtynyt peruskoulutuksessaan joko kasvatusalaan tai dokumentaatioon. Jatkokoulutuksen avulla heille tulee antaa tarvittavat lisätiedot ja taidot, jotta he hallitsevat riittävästi kummatkin alueet. Myös käyttäjien koulutusta on järjestettävä. Täten kaikkien kasvatusalan henkilöryhmien perus- ja jatkokoulutukseen tulisi sisällyttää alan informaatiopalvelujen käytön opetusta.

Alueellinen ja kansainvälinen yhteistyö.

Informaation alueellinen ja kansainvälinen vaihto antaa uuden ulottuvuuden ja muodon kansainväliselle yhteistyölle, jonka avulla pyritään saamaan aikaan sisäsyntyistä kehitystä jäsenmaissa. Informaatiovaihdon parantamiseksi konferenssi kehottaa kaikkia asianosaisia kansallisia, alueellisia ja kansainvälisiä viranomaisia ja organisaatioita toimimaan yhteistyössä alueellisen ja kansainvälisen informaation vaihdon edistämiseksi, jotta saataisiin aikaan seuraavan kymmenen vuoden aikana kasvatusalan informaatioverkosto, joka edistäisi osaltaan päätöksentekoa uuden kansainvälisen taloudellisen järjestyksen toteuttamisen suuntaan.

Koska kansainväliset verkostot voivat toimia menestyksellisesti vain mikäli ne perustuvat kansallisiin ohjelmiin ja järjestelmiin, jäsenmaiden ja niiden asianosaisten viranomaisten tulisi pyrkiä mm.

- edistämään alueellisen ja kansainvälisen tiedonvaihdon merkityksen tiedostamista kansallisella tasolla,
- huolehtimaan, että on käytettävissä ajanmukaista tietoa muiden maiden kasvatusalan kehityksestä
- kehittämään kansallista valmiutta osallistua alueellisiin ja kansainvälisiin informaationvaihtojärjestelmiin
- kehittämään ja tukemaan kansallisia bibliografisia, abstrakti- ja käännöspalveluja
- rohkaisemaan jäsenmaita käyttämään kansainvälistä koulutusluokitusjärjestelmää (ISCED) tilastollisissa raporteissaan
- edistämään informaatiovaihtoa tukevaa lainsäädäntöä
- huolehtimaan siitä, että kansainväliseen vaihtoon tarkoitettu informaatio on laadittu ottaen huomioon maan omat ja alueen prioriteetit ja kiinnittäen erityistä huomiota lainsäädäntöön, koulunuudistuksiin, koulusuunnitteluun, opetussuunnitelmiin, innovaatioihin ja kasvatustieteellisen tutkimuksen tuloksiin.

Konferenssi suositteli myös, että jäsenmaat entistä laajemmin vaihtaisivat tietoa kasvatuksen ja koulutuksen sisällöistä ja pyrkisivät yhteistoimin parantamaan oppimateriaaleja, jotta voitaisiin saada oppilaat ja opiskelijat kiinnostumaan ja arvostamaan kaikkien maiden ja kansojen historiaa ja kulttuuria. Erilaisilla oppimateriaaleilla (mm. opetussuunnitelmat ja oppikirjat) on tärkeä asema edistettäessä kansojen välisen rauhan, keskinäisen kunnioituksen ja ystävyuden käsitteiden leviämistä.

Konferenssi suositteli, että Unescon johdolla laadittaisiin suunnitelma kasvatusalan maailmanlaajuisesta informaatioverkostosta yhteistyössä muiden erityisjärjestöjen kanssa ja että tässä toiminnassa noudatettaisiin seuraavia periaatteita:

- verkostoperiaate, jonka mukaisesti olemassaolevat ja uudet alueelliset informaatio-ohjelmat liitetään osaksi maailmanlaajuisesta verkostoa
- kansallisten keskusten ja alueellisten ohjelmien tulisi ottaa käyttöön yhteiset standardit ja käytänteet, jotta nykyaikaisia tekniikoita voitaisiin käyttää kasvatusalan informaationvälityksessä
- edistetään yhteistyöperiaatetta, jonka mukaisesti voidaan vapaasti hyödyntää muiden maiden kasvatusalan tietoa ja kokemusta, ja tuetaan informaatiopalvelujen kehittämistä niissä maissa, joissa ne eivät vielä ole ajan tasalla.

Kullakin alueella tulisi Unescon ja muiden alueellisten järjestöjen toimesta edistää informaatiotoimintaa niin, että saataisiin kullekin alueelle tehokas järjestelmä, johon kansalliset järjestelmät voivat syöttää tietoa ja joka vastaisi kyseessä olevien maiden kasvatusalan olosuhteita ja prioriteetteja. Olemassa tai toteuttamisvaiheessa olevat järjestelmät tulisi pyrkiä liittämään maailmanlaajuiseseen verkostoon.

Unescon tulisi lisätä panostaan kansallisten kasvatusalan tutkimus- ja informaatiojärjestelmien kehittämiseksi

- vahvistamalla alueellisten innovaatio-ohjelmien informaatiokomponenttia
- tukemalla kehitysmaita kansallisten infrastruktuurien luomisessa erityisesti koulutusta järjestämällä
- järjestämällä alueellisia koulutusohjelmia kasvatusalan informaatiohenkilöstölle
- luomalla mahdollisuuksia alan ulkomaisiin opintoihin

Unescon tulisi myös, erityisesti IBE:n välityksellä ja yhteistyössä muiden kansainvälisten järjestöjen kanssa

- ryhtyä suunnittelemaan, kehittämään ja arvioimaan kasvatusalan maailmanlaajuisen informaatiojärjestelmän toteuttamiskustannuksia
- laajentaa kansainvälistä kasvatusalan raportointipalvelua (International Educational Reporting Service)
- edistää olemassa olevien järjestelmien yhteensovittavuutta tuottamalla siihen tarvittavat tekniset välineet
- rohkaista vapaaehtoisia ammatillisia järjestöjä, mm. kansainvälisiä opettajajärjestöjä, ylläpitämään erityisalan informaatiopalveluja
- ryhtyä julkaisemaan kansainvälistä kasvatuksen vuosikirjaa (International

- Yearbook of Education) uudistetussa muodossa
- edistää alueellisten ja kansainvälisten järjestöjen pyytämien tietojenkeruun rationalisointia, jotta välttyttäisiin päällekkäisiltä toiminnoilta.

KONFERENSSIN PÄÄTÖKSET

Opetusalan informaatiojärjestelmien kehittämistä käsitelleen alakomitean työn tarkoituksena oli valmistaa asiaa koskeva suositus. Komitean valmistama suositusluonnos hyväksyttiin yksimielisesti yleisistunnossa

KONFERENSSIN JATKOKÄSITTELY SUOMESSA

Samalla kun Suomen valtuuskunta jättää kertomuksensa ulkoasiainministeriölle se saattaa sen tiedoksi opetusministeriölle, asianomaisille keskusvirastoille ja Kasvatustieteiden tutkimuslaitokselle ja esittää, että opetusministeriö ryhtyy tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin edellä mainitun informaatiojärjestelmien kehittämistä koskevan suosituksen toteuttamiseksi kansallisella tasolla ja alan kansainvälisen yhteistyön edistämiseksi. Konferenssissa yleisesti hyväksyttiin periaate, että maailmanlaajuinen kasvatusalan informaatioverkosto tulee perustaa olemassaolevien tai kehitteillä olevien kansallisten ja alueellisten järjestelmien koordinointiin. Euroopan kulttuuriyhteistyön neuvoston (CCC) kehittäessä EUDISED-projekti, johon Suomi on usean vuoden ajan ottanut osaa, mainittiin tässä yhteydessä yhtenä esimerkkinä alueellisesta toiminnasta. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista pyytää CCC:tä selvittämään pikaisesti ja riittävän yksityiskohtaisesti tämänhetkiset vaihtoehdot järjestelmän käyttöönoton suhteen, jotta kansallisesti voitaisiin ottaa perusteltua kantaa tässä asiassa. Jo pitkään jatkunut epätietoisuus projektin jatkovaiheista haittaa alan kehittämishankkeita myös kansallisesti.

Konferenssin asiakirjat on lueteltu liitteessä 5.

Helsingissä 28.9.1977

Erkki Aho

Aira Kalela

Anette Liljeström

Sauli Takala

Ulkoasiainministeriö

Opetusministeriö

Opetusministeri Gestrin

Ministeri Kivistö

Osastopäällikkö Kallio

" Siikala

" Niemi

Apulaisosastopäällikkö Mela

Kouluhallitus

Ammattikasvatushallitus

Kasvatustieteiden tutkimuslaitos

Suomen Unesco-toimikunta

JAKELU